

ՀԱՊԱՐԱԲԵՐԱԿԱՆ ԱՂՅՈՒՍԱԿՆԵՐ

ԱՂՅՈՒՍԱԿ I

Օգտագործված գանգարանական հավաքածուները

№/№	Հավաքածուի անվանումը Название коллекций Collections	Թվագրություն (մ.թ.ա.) Датировка (до н.э.) Data (B. C.)	Հեղինակ Автор Author
1.	Վանտոսպյան(Ուրարտական) (Հայաստան) Вантоспская (Урартская) (Армения) Vantospian (Urartian) (Armenia)	VIII-VI	Մկրտչյան Ռ., Ավետիսյան Պ. 1995
2.	Սևանի ափագան (Հայաստան) Басейн оз. Севан (Армения) Lake Sevan basm (Armenia)	XI-IX	Հրատարակվում է առաջին անգամ
3.	Հոռոմ (Հայաստան) Ором (Армения) Horom (Armenia)	XI-IX	Հրատարակվում է առաջին անգամ
4.	Արևելափրսցական հարթավայր Восточногрузинская равнина Eastern lowland Georgia	XI-IX	Абдушелишвили М., 1988
5.	Մինգեչաուր I (Ադրբեջան) Мингечаур I (Азербайджан) Mingechaur I (Azerbaijan)	X-VIII	Касимова Р, 1960
6.	Մինգեչաուր II (Ադրբեջան) Мингечаур II (Азербайджан) Mingechaur II (Azerbaijan)	VII-V	Касимова Р, 1960
7.	Թլի (Հարավային Օսեթիա) Тли (Южная Осетия) Tli (Sauthern Osctia)	X-VIII	Абдушелишвили М., 1988
8.	Կոբան (Հյուսիսային Կովկաս) Кобан (Северный Кавказ) Koban (Northern Caucasus)	XI-VII	Алексеев В., 1974
9.	Սկյութներ (Մերձսևծովյան տափաստաններ) Скифы (Причерноморские степи) Scythians (Black Sea Coast Stepps)	VII-VI	Кондукторова Т., 1979
10.	Սկյութներ (Միջին Մերձդնեպրյան շրջան) Скифы (Среднее Приднепровье) Scythians (The middle reaches of Dniepr)	VII-VI	Кондукторова Т., 1979
11.	Սկյութներ (Նիկոլաևկա-Կազատկոե, Զոլոտայա բալկա) Скифы (Николаевка-Казатское, Золотая Балка) Scythians (Nikolaevka-Kazatskoe, Zolotaya balka)	V-IV	Кондукторова Т., 1979
12.	Քոչվոր սկյութներ (Մերձսևծովյան շրջան) Скифы кочевники (Причерноморье) Nomad Scythians (Black Sea Coast)	VI-IV	Дебец Г., 1948

Աղյուսակ I
(շարունակություն, продолжение, continuation)

13.	Քոչվոր սկյութներ (Նիկոպոլ) Скифы кочевники (Никополь) Nomad Scythians (Nicopol)	VI-IV	Дебец Г., 1948
14.	Հողագործ սկյութներ (Միջին Մերձդնեպրյան շրջան) Скифы пахари (Среднее Приднепровье) Ploughmen Scythians (Middle reaches of Dnieper)	VI-IV	Дебец Г., 1948
15.	Միակ В (Իրանական սարահարթ) Сиалк В (Иранское плато) Sialk B (Iranian plateau)	IX-VII	Vallois H.-V., 1940
16.	Հասանլու V (Իրանական սարահարթ) Хасанлу V (Иранское плато) Hasanlu V (Iranian plateau)	XII-X	Rathbun Т., 1972
17.	Հասանլու IV (Իրանական սարահարթ) Хасанлу IV (Иранское плато) Hasanlu IV (Iranian plateau)	X-VIII	Rathbun Т., 1972
18.	Հասանլու III (Իրանական սարահարթ) Хасанлу III (Иранское плато) Hasanlu III (Iranian plateau)	VII-V	Rathbun Т., 1972
19.	Նիպպուր (Միջագետք) Ниппур (Месопотания) Nippur (Mesopotania)	IX-VI	Swindler D., 1956
20.	Ալիշար (Փոքր Ասիա) Алишар (Малая Азия) Alishar (Asia Minor)	XI-VI	Angel L., 1951
21.	Էտրուսկներ (Ապենինյան թերակղզի) Этрусски (Апеннинский полуостров) Etruscans (Apeninian peninsula)	VII-IV	Angel L., 1951
22.	Հյուսիսային Հունաստան Северная Греция Northern Greece	XII-VII	Angel L., 1951

ԱՂՅՈՒՄԱԿ II

Գեղիովտի դամբարանից հայտնաբերված գանգերի անհատական տվյալները

№ ըստ Մարտին ի	Հատկանշի անվանումը	♂ 1	♂ 2	♀ 3
1	Երկայնական տրամագիծ	191	185	178
8	Լայնական տրամագիծ	142	134	136
17	Բարձրության տրամագիծ	130	136	131
5	Գանգի հիմքի երկարություն	99	97	95
9	Ճակատոսկրի նվազագույն լայնություն	95	95	97
10	Ճակատոսկրի առավելագույն լայնություն	117	116	120
11	Գանգի հիմքի լայնություն	119	123	115
12	Ծոծրակոսկրի լայնություն	114	109	102
45	Ալտոսկրային տրամագիծ	125	132	119
48	Դիմային վերին բարձրություն	-	70	-
43	Դիմային վերին լայնություն	100	104	102
46	Դիմային միջին լայնություն	88	87	89
60	Ալվեոլյար ալելի երկարություն	-	57	-
61	Ալվեոլյար ալելի լայնություն	-	54	-
55	Տնձաձև բացվածքի բարձրություն	48	49	-
54	Տանձաձև բացվածքի լայնություն	27	26	-
51	Ակնակապիճի լայնություն	41.5	41	40
52	Ակնակապիճի բարձրություն	32	31	33
<77	Նազոմալյար անկյուն	138	144.2	140.6
< ZM	Ջիգոմաքսիլյար անկյուն	132.5	122.9	-
	Քթարմատ (ըստ Մարտինի)	3	3	0.5
	Վերունքային աղեղ	1	1	0.5
8 : 1	Գանգի գործակից	74.3	72.5	76.5
48 : 45	Դիմային կմաքիսի գործակից	-	53.0	-
54 : 55	Տանձաձև բացվածքի գործակից	56.3	53.1	-
52 : 51	Ակնակապիճի գործակից	77.1	75.6	82.5

ԱՂՅՈՒՄԱԿ III

Գեղիովտի դամբարանի հնամարդաբանական նյութի սեռատարիքային տվյալները

№	Սեռ	Տարիքը	№	Սեռ	Տարիքը	№	Սեռ	Տարիքը
1	♂	50-60	4	♂	30-35	7	-	1-2 ամս.
2	♂	45-55	5	♀	25-30	8	-	1-2 ամս.
3	♀	20-25	6	-	2-2.5	9	-	2-3 ամս.

ԱՂՅՈՒՍԱԿ IV

Եվրասիայի մ.թ.ա. II հազարամյակի վերջի – մ.թ.ա. I հազարամյակի գանգաբանական հավաքածուների միջինացված տվյալները (Ճ)

Հավաքածուներ Հատկանիշներ	1		2		3		4	
	X	N	X	N	X	N	X	N
1	186.4	9	190.0	34	190.3	18	194.2	26
8	139.3	10	139.4	36	140.8	17	138.5	15
17	133.6	8	133.7	30	136.9	11	138.8	9
9	96.0	9	97.2	34	98.5	17	99.2	27
45	129.4	7	132.3	34	134.4	15	128.1	6
48	75.4	5	74.5	28	74.4	9	70.9	10
55	52.0	6	53.4	31	52.5	10	53.4	11
54	25.2	5	24.9	31	23.8	11	24.4	15
51	41.8	6	41.8	33	41.5	8	42.4	10
52	33.7	6	33.4	32	33.7	10	34.1	11
40	98.2	7	99.3	18	101.3	8	98.7	7
32	77.6	6	80.0	25	76.1	8	83.0	14
72	84.8	5	86.5	24	85.8	6	87.3	9
75/1	32.0	2	34.9	17	36.3	3	30.6	7

Հավաքածուներ Հատկանիշներ	5		6		7		8	
	X	N	X	N	X	N	X	N
1	182.7	3	189.5	10	189.3	10	190.8	10
8	137.0	3	139.3	9	137.7	10	141.6	11
17	125.0	2	137.1	7	133.4	5	139.8	6
9	95.3	3	98.2	9	98.6	7	101.1	11
45	131.0	2	135.3	6	132.3	7	123.6	5
48	68.5	2	73.7	9	75.7	6	75.5	2
55	50.5	2	55.2	10	55.3	6	51.0	4
54	25.0	2	26.5	11	24.0	5	22.8	4
51	43.5	2	43.9	7	41.8	6	40.9	5
52	36.5	2	35.1	8	32.5	6	34.4	5
40	98.5	2	104.7	7	103.0	4	92.1	1
32	79.0	2	79.7	7	78.3	6	81.5	2
72	85.0	2	87.4	5	86.3	7	86.0	2
75/1	31.0	1	29.0	3	35.5	2	36.5	2

ԱՂՅՈՒՄԱԿ IV (շարունակություն, продолжение, continuation)

Հավաքածուներ Հատկանիշներ	9		10		11		12	
	X	N	X	N	X	N	X	N
1	186.9	28	191.6	10	185.5	89	188.2	9
8	140.5	27	135.5	10	139.6	90	142.8	9
17	134.1	18	137.6	6	134.0	72	137.2	9
9	97.7	30	97.3	9	96.2	92	97.9	9
45	135.5	25	133.2	6	133.0	88	137.1	7
48	72.1	26	71.3	6	71.1	89	69.5	8
55	51.8	25	51.2	6	51.2	89	49.4	7
54	25.2	25	25.3	7	24.8	87	25.0	7
51	42.5	19	40.2	6	41.3	89	41.7	8
52	33.3	28	31.5	6	32.9	89	31.1	8
40	97.7	15	96.6	5	96.5	72	97.0	4
32	81.7	20	82.3	6	81.2	83	-	-
72	85.3	21	85.8	6	85.6	79	-	-
75/1	32.7	21	33.2	7	32.5	62	-	-

Հավաքածուներ Հատկանիշներ	13		14		15		16	
	X	N	X	N	X	N	X	N
1	190.9	9	189.2	24	182.1	10	191.3	4
8	139.5	8	136.8	24	150.2	10	138.0	4
17	138.3	6	135.8	18	134.9	7	134.0	2
9	96.5	8	96.0	24	101.0	10	97.0	3
45	136.5	6	132.2	22	137.4	9	133.3	4
48	72.4	8	69.1	22	73.6	9	67.7	3
55	51.3	7	49.6	22	54.3	8	53.0	3
54	24.7	7	25.8	22	26.6	8	28.0	3
51	42.6	8	41.0	22	-	-	-	-
52	32.1	8	31.0	22	-	-	-	-
40	99.2	6	97.5	17	-	-	-	-
32	85.7	6	84.0	21	-	-	-	-
72	86.7	6	86.1	21	-	-	-	-
75/1	34.9	8	32.6	18	-	-	-	-

ԱՂՅՈՒՄԱԿ IV (շարունակություն, продолжение, continuation)

Հավաքածուներ Հատկանիշներ	17		18		19	
	X	N	X	N	X	N
1	188.8	34	187.2	6	193.7	23
8	132.3	28	135.4	5	136.9	22
17	135.9	11	133.3	3	136.7	19
9	90.0	33	93.0	2	96.7	9
45	121.0	18	126.7	3	133.3	22
48	69.6	28	73.8	5	71.3	23
55	51.8	30	53.2	5	53.6	22
54	23.1	29	24.0	2	26.7	24

Հավաքածուներ Հատկանիշներ	20		21		22	
	X	N	X	N	X	N
1	186.5	4	185.0	26	184.0	25
8	132.4	4	143.0	27	141.8	25
17	124.0	1	135.5	19	133.7	22
9	99.7	3	96.6	5	95.3	19
45	127.7	3	133.1	17	132.5	19
48	68.8	2	70.7	17	68.0	19
55	50.5	2	51.5	16	50.3	20
54	26.0	2	24.5	15	24.4	20

ԱՂՅՈՒՄԱԿ V

Եվրասիայի մ.թ.ա. II հազարամյակի վերջի - մ.թ.ա. I հազարամյակի զանգարանական հավաքածուների I-IV գլխավոր կոմպոնենտների արժեքները
ըստ 8 հատկանիշների (Ժ)

Կոմպոնենտ	%	1	8	17	9	45	48	55	54
F I	32.0	0.190	0.743	0.535	0.780	0.613	0.592	0.547	0.231
F II	24.7	0.662	-0.368	0.534	-0.131	-0.600	0.525	0.300	-0.615
F III	16.2	0.645	-0.445	0.073	-0.035	0.179	-0.343	0.242	0.682
F IV	13.2	0.255	0.194	0.559	0.045	0.162	-0.379	-0.662	-0.171

ԱՂՅՈՒՄԱԿ VI

Անդրկովկասի, Հյուսիսային Կովկասի և Հարավարևմտյան տափաստանների
մ.թ.ա. II հազ. վերջ – մ.թ.ա. I հազ. զանգարանական հավաքածուների I-IV գլխավոր
կոմպոնենտների արժեքները ըստ 14 հատկանիշների (ժ)

Կոմպոնենտ	%	1	8	17	9	45	48
F I	28.3	0.687	0.265	0.768	0.616	-0.436	0.337
F II	21.5	0.562	0.229	0.444	0.077	0.263	0.502
F III	20.3	0.284	-0.613	0.228	0.289	0.368	-0.663
F IV	10.7	0.087	0.200	0.080	0.212	-0.613	-0.236

55	54	51	52	40	32	72	75/1
-0.179	-0.622	-0.745	-0.524	-0.533	0.346	0.199	0.672
0.887	0.103	0.397	0.073	0.731	-0.125	0.775	-0.081
-0.243	0.624	-0.045	-0.535	0.043	0.755	0.424	-0.439
-0.078	-0.116	0.377	0.618	-0.309	0.243	0.311	-0.424

ԱՂՅՈՒՄԱԿ VII

Եվրասիայի մ.թ.ա. II հազ. վերջ - մ.թ.ա. I հազ. զանգարանական հավաքածուների
կոորդինատները քառաչափ կարգարանական տարածքում (ժ)

Խմբեր Կոորդ.	1	2	3	4	5	6	7	8
I	-0.012	0.770	1.362	0.707	-2.502	1.956	1.243	1.008
II	0.329	0.665	0.944	1.842	-2.158	0.137	1.344	2.555
III	-0.829	0.017	-0.582	0.919	-0.790	1.204	-0.297	-1.794
IV	-0.916	-0.864	0.307	0.603	-0.894	-1.089	-1.807	0.992

ԱՂՅՈՒՄԱԿ VII (շարունակություն, продолжение, continuation)

Խմբեր Կոդեր	9	10	11	12	13	14	15
I	0.580	-0.067	-0.436	0.475	0.701	-1.095	3.393
II	-0.821	0.567	-0.738	-1.226	0.344	-0.597	-2.380
III	-0.288	1.084	-0.669	-0.286	0.289	0.783	-1.243
IV	0.064	0.913	0.207	2.111	1.151	1.343	-0.947

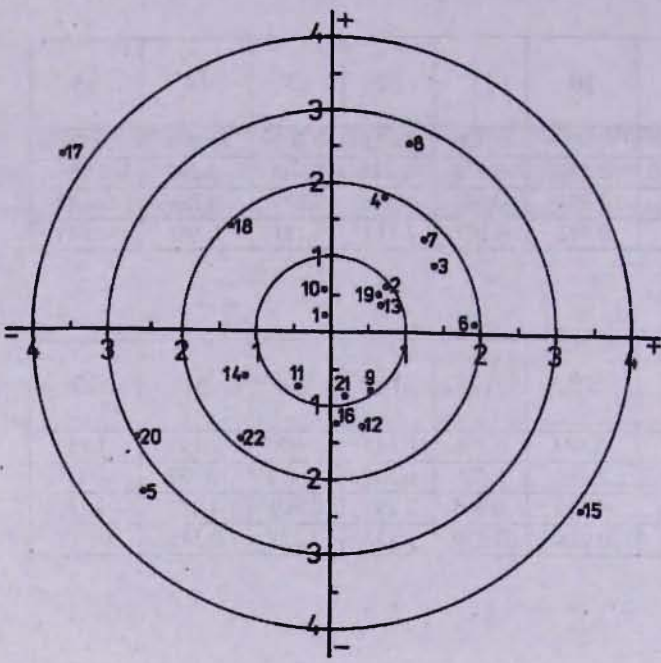
Խմբեր Կոդեր	16	17	18	19	20	21	22
I	0.027	-3.684	-1.466	0.645	-2.600	0.150	-1.156
II	-1.260	2.350	1.421	0.504	-1.479	-0.832	-1.471
III	2.697	-0.267	-0.605	2.292	0.619	-1.141	-1.113
IV	-0.048	0.018	-1.319	0.113	-1.228	0.545	0.972

ԱՂՅՈՒՄԱԿ VIII

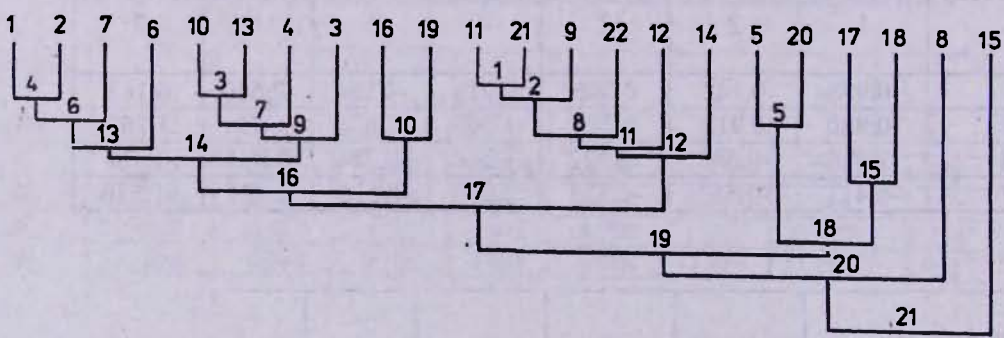
Անդրկովկասի, Հյուսիսային Կովկասի և Հարավարևմտական տափաստանների
մ.թ.ա. II հազ. վերջ - մ.թ.ա. I հազ. զանգաքանական
հավաքածուների կոորդինատները քառաչափ կարգաբանական տարածքում (Ժ)

Խմբեր Կոդեր	1	2	3	4	5	6	7
I	-0.988	0.142	0.796	0.913	-4.184	-2.610	0.188
II	-0.880	0.918	0.789	1.565	-2.676	3.638	1.759
III	-1.716	-0.689	-2.122	1.264	-0.784	0.831	-1.186
IV	-0.413	-0.513	-1.323	2.270	1.216	0.921	-1.526

Խմբեր Կոդեր	8	9	10	11	13	14
I	4.063	-0.868	1.099	-0.484	0.737	1.198
II	-0.938	-0.626	-1.092	-1.569	0.699	-1.587
III	-2.265	-0.045	2.071	-0.020	1.424	3.238
IV	1.968	-0.295	-1.300	-0.339	-0.509	-0.156

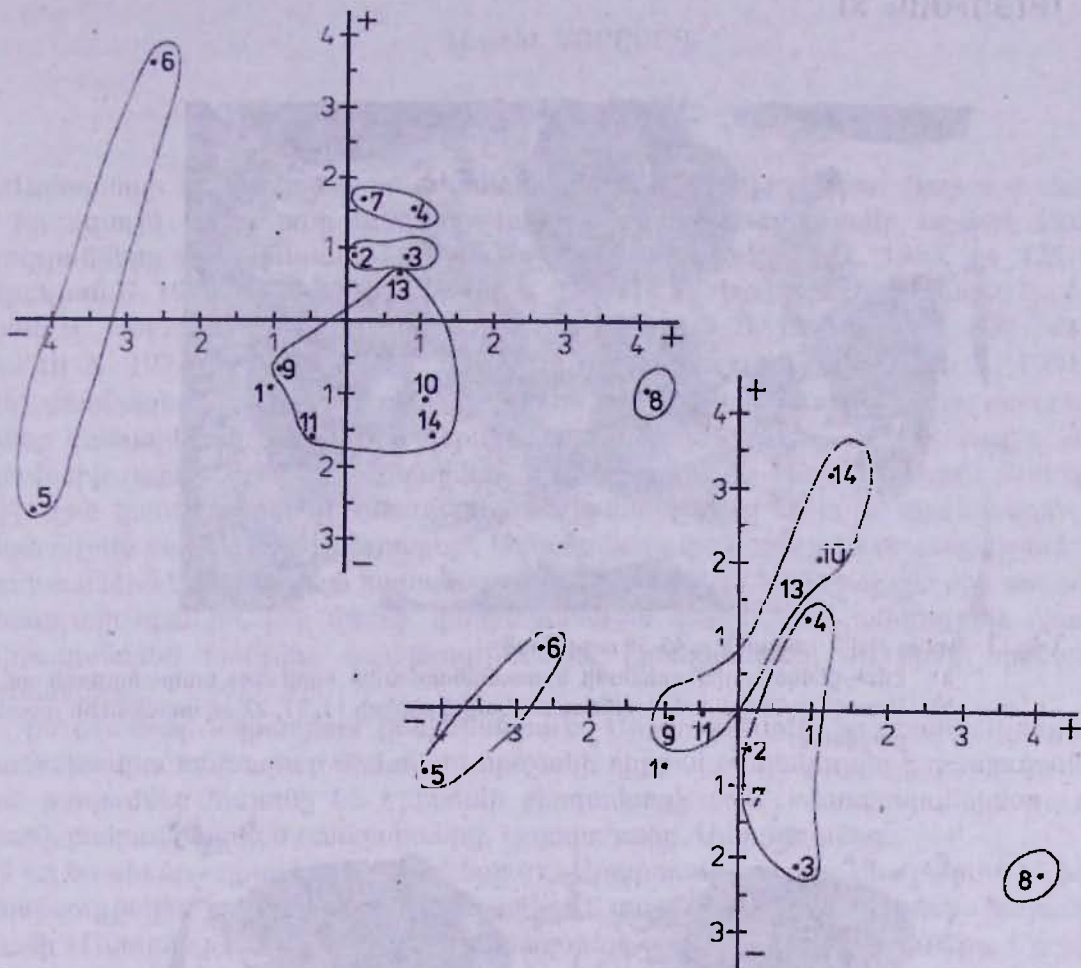

Նկ. 1. Եվրասիայի մ.թ.ա. II հազ. վերջ-մ.թ.ա. I հազ. զանգարանական հավաքածուների դիրքը I և II կոորդինատային առանցքների տարածքում:

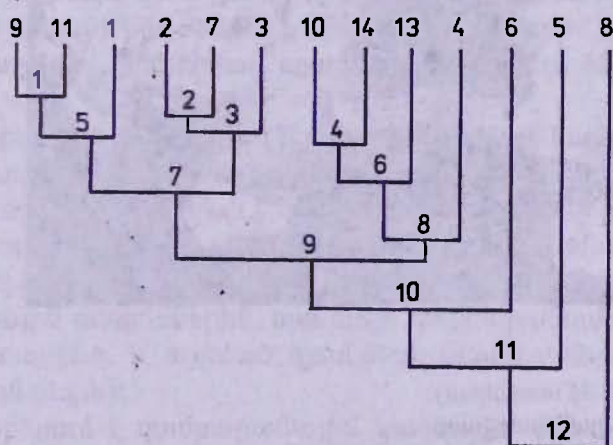

Նկ. 2. Անդրկովկասի, Հյուսիսային Կովկասի և Հարավոսական տափաստանների մ.թ.ա. II հազ. վերջ-մ.թ.ա. I հազ. զանգարանական հավաքածուների դենդրոգրամման:

ԱՂՅՈՒՄԱԿ X

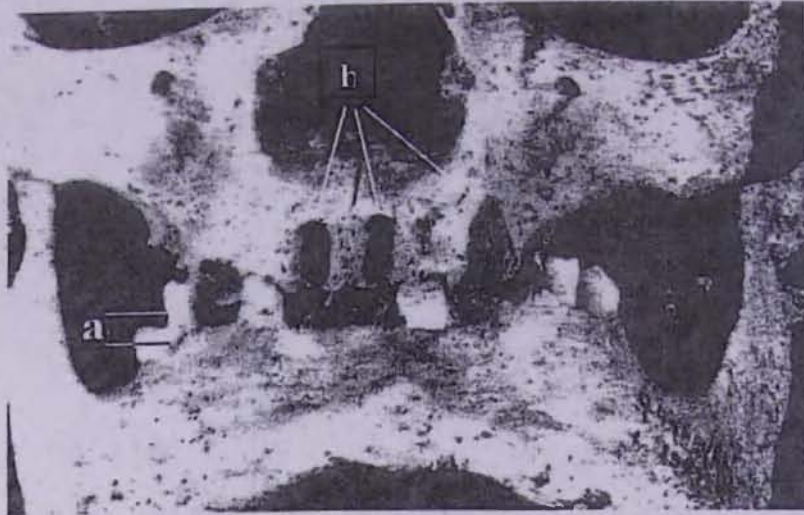

Նկ. 1 Անդրկովկասի, Հյուսիսային Կովկասի և Հարավրուսական տափաստանների մ.թ.ա. II հազ. վերջ - I հազ. զանգաքանական հավաքածուների դիրքը I և II, ապա I և III կոորդինատային առանցքների տարածքում:

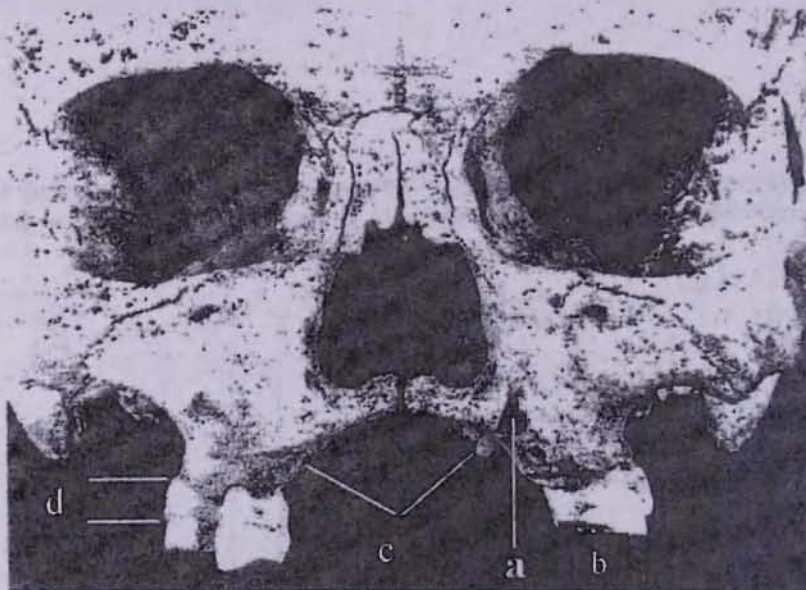
Նկ. 2 Եվրասիայի մ.թ.ա. II հազ. վերջ - մ.թ.ա. I հազ. զանգաքանական հավաքածուների դենդրոգրամման:

ԱՂՅՈՒՄԱԿ XI

Նկ. 1 Գանգ թիվ 2 (տղամարդ 45-55 տարեկան):

- a) Էմալ-ցեմենտային սահմանի և ատամնաբնային եզրի միջև տարածության աճ:
- b) Ատամնաբնային ոսկրի անդաստակային թիթեղի 11, 21, 23-րդ ատամների շրջանի բացվածք:

Նկ. 2 Գանգ թիվ 3 (կին 20-25 տարեկան):

- a) 23-րդ ատամի շրջանի բացվածք:
- b) Ատամների ախտաբանական մաշվածություն:
- c) Ատամնաբնային ոսկրի դիմային հատվածի բացվածքություն:
- d) Էմալ-ցեմենտային սահմանի և ատամնաբնի միջև տարածության աճ: